Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

2014 dccc 4

RHAN 6

PLANT SY’N DERBYN GOFAL A PHLANT SY’N CAEL EU LLETYA

Dyletswyddau awdurdodau lleol mewn perthynas â’r plant sy’n derbyn gofal

78 Prif ddyletswydd awdurdod lleol mewn perthynas â phlentyn sy’n derbyn gofal

(1) Rhaid i awdurdod lleol sy’n gofalu am unrhyw blentyn—

(a) diogelu a hyrwyddo llesiant y plentyn, a

(b) defnyddio gwasanaethau sydd ar gael i blant, y mae eu rhieni eu hunain yn gofalu amdanynt, mewn modd sy’n ymddangos yn rhesymol i’r awdurdod yn achos y plentyn.

(2) Mae dyletswydd awdurdod lleol o dan is-adran (1)(a) i ddiogelu a hyrwyddo llesiant plentyn sy’n derbyn gofal ganddynt yn cynnwys, er enghraifft—

(a) dyletswydd i hyrwyddo cyrhaeddiad addysgol y plentyn;

(b) dyletswydd—

(i) i asesu, o bryd i’w gilydd, a oes gan y plentyn anghenion am ofal a chymorth sy’n bodloni’r meini prawf cymhwystra a nodwyd o dan adran 32, a

(ii) os oes ar y plentyn anghenion sy’n bodloni’r meini prawf cymhwystra, i ddiwallu, o leiaf, yr anghenion hynny.

(3) Cyn gwneud unrhyw benderfyniad mewn cysylltiad â phlentyn y mae’n gofalu amdano, neu’n bwriadu gofalu amdano, rhaid i awdurdod lleol (yn ogystal â’r materion a nodir yn adrannau 6(2) a (4) a 7(2) (dyletswyddau hollgyffredinol eraill)), roi sylw i—

(a) barn, dymuniadau a theimladau unrhyw berson y mae ei farn, ei ddymuniadau a’i deimladau yn berthnasol ym marn yr awdurdod;

(b) argyhoeddiad crefyddol, tarddiad hiliol, a chefndir diwylliannol ac ieithyddol y plentyn.

(4) Os yr ymddengys i awdurdod lleol ei bod yn angenrheidiol iddo, er mwyn amddiffyn aelodau o'r cyhoedd rhag niwed difrifol, arfer ei bwerau mewn cysylltiad â phlentyn y mae'n gofalu amdano mewn modd nad yw efallai yn gyson â'i ddyletswyddau o dan yr adran hon neu adran 6, caiff wneud hynny.

79 Darparu llety i blant mewn gofal

Pan fo plentyn yng ngofal awdurdod lleol, rhaid i'r awdurdod ddarparu llety i'r plentyn.

80 Cynnal plant sy'n derbyn gofal

Rhaid i awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn gynnal y plentyn mewn agweddau eraill ar wahân i ddarparu llety ar ei gyfer.

81 Y ffyrdd y mae plant sy'n derbyn gofal i'w lletya a'u cynnal

(1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo awdurdod lleol yn gofalu am blentyn ("C").

(2) Rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau i C fyw gyda pherson sy'n dod o fewn is-adran (3), ond mae hyn yn ddarostyngedig i is-adrannau (4) ac (11).

(3) Mae person ("P") yn dod o fewn yr is-adran hon—

(a) os P yw rhiant C,

(b) os nad P yw rhiant C ond y mae ganddo gyfrifoldeb rhiant dros C, neu

(c) mewn achos pan fo C yng ngofal yr awdurdod lleol ac yr oedd gorchymyn preswylio mewn grym mewn cysylltiad ag C yn union cyn y gwnaed y gorchymyn gofal, os oedd P yn berson y gwnaed y gorchymyn preswylio o'i blaid.

(4) Nid yw is-adran (2) yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol wneud trefniadau o'r math a grybwyllwyd yn yr is-adran honno os byddai gwneud hynny—

(a) yn anghyson â llesiant C, neu

(b) yn gam na fyddai'n rhesymol ymarferol.

(5) Os nad yw awdurdod lleol yn gallu gwneud trefniadau o dan is-adran (2), rhaid iddo leoli C yn y lleoliad mwyaf priodol sydd ar gael, yn ei farn ef (ond mae hyn yn ddarostyngedig i is-adran (11)).

(6) Yn is-adran (5) ystyr "lleoliad" yw—

(a) lleoliad gydag unigolyn sy'n berthynas, yn ffrind neu'n berson arall sy'n gysylltiedig ag C ac sydd hefyd yn rhiant maeth awdurdod lleol,

(b) lleoliad gyda rhiant maeth awdurdod lleol nad yw'n dod o fewn paragraff (a),

(c) lleoliad mewn cartref plant, neu

(d) yn ddarostyngedig i adran 82, lleoliad yn unol â threfniadau eraill sy'n cydymffurfio ag unrhyw reoliadau a wneir at ddibenion yr adran hon.

(7) Wrth benderfynu ar y lleoliad mwyaf priodol ar gyfer C o dan is-adran (5), rhaid i awdurdod lleol, yn ddarostyngedig i ddarpariaethau eraill y Rhan hon (yn enwedig, i'w ddyletswyddau o dan adran 78)—

(a) rhoi blaenoriaeth uwch i leoliad sy'n dod o fewn paragraff (a) o is-adran (6) na'r hyn a roddir i leoliadau sy'n dod o fewn paragraffau eraill yr is-adran honno,

(b) cydymffurfio â gofynion is-adran (8), i'r graddau y mae hynny'n rhesymol ymarferol o dan holl amgylchiadau achos C, ac

(c) cydymffurfio ag is-adran (9) oni bai nad yw hynny'n rhesymol ymarferol.

(8) Rhaid i awdurdod lleol sicrhau—

(a) bod y lleoliad yn caniatáu i C fyw gerllaw cartref C;

(b) nad yw'r lleoliad yn amharu ar addysg na hyfforddiant C;

(c) os oes gan C frawd neu chwaer sydd hefyd yn derbyn llety gan yr awdurdod lleol, bod y lleoliad yn galluogi i C fyw gyda'r brawd neu'r chwaer;

(d) os yw C yn anabl, bod y llety a ddarperir yn addas i anghenion penodol C.

(9) Rhaid i'r lleoliad, o ran ei natur, olygu bod llety'n cael ei ddarparu i C o fewn ardal yr awdurdod lleol.

(10) Mae is-adran (11) yn gymwys pan—

(a) bo'r awdurdod lleol wedi ei fodloni y dylai C gael ei leoli ar gyfer ei fabwysiadu ac yn bwriadu lleoli C i'w fabwysiadu gyda darpar fabwysiadydd penodol ("A"),

(b) bo asiantaeth fabwysiadu wedi dyfarnu bod A yn addas i fabwysiadu plentyn, ac

(c) na fo'r awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli C ar gyfer ei fabwysiadu.

(11) Rhaid i'r awdurdod lleol leoli C gydag A oni bai y byddai'n fwy priodol yn ei farn—

(a) i wneud trefniadau er mwyn i C fyw gyda pherson sy'n dod o fewn is-adran (3), neu

(b) i leoli C mewn lleoliad o ddisgrifiad a grybwyllwyd yn is-adran (6).

(12) At ddibenion is-adran (10)—

(a) mae i "asiantaeth fabwysiadu" yr ystyr a roddir i "adoption agency" gan adran 2 o Ddeddf Mabwysiadu a Phlant 2002;

(b) nid yw awdurdod lleol wedi ei awdurdodi i leoli C ar gyfer ei fabwysiadu ond os yw wedi ei awdurdodi i wneud hynny o dan—

(i) adran 19 o'r Ddeddf honno (lleoli plant gyda chydsyniad rhiant), neu

(ii) gorchymyn lleoli a wneir o dan adran 21 o'r Ddeddf honno.

(13) Caiff yr awdurdod lleol ddyfarnu—

(a) telerau unrhyw drefniadau y mae'n eu gwneud o dan is-adran (2) mewn perthynas ag C (gan gynnwys telerau o ran talu), a

(b) y telerau ar gyfer gosod C gyda rhiant maeth awdurdod lleol o dan is-adran (5) neu gyda darpar fabwysiadydd o dan is-adran (11) (gan gynnwys telerau o ran talu ond yn ddarostyngedig i unrhyw orchymyn a wneir o dan adran 49 o Ddeddf Plant 2004).

82 Adolygu achos plentyn cyn gwneud trefniadau amgen o ran llety

(1) Pan fo awdurdod lleol yn darparu llety i blentyn ("C") ac eithrio yn unol â threfniadau sy'n dod o fewn adran 81(6)(d), ni chaniateir iddo wneud trefniadau o'r fath ar gyfer C oni bai ei fod wedi penderfynu gwneud hynny o ganlyniad i adolygiad o achos C

a gwblhawyd yn unol â rheoliadau a wneir o dan adran 102 (adolygu achosion ac ymchwiliadau i sylwadau).

(2) Ond nid yw is-adran (1) yn rhwystro awdurdod lleol rhag gwneud trefniadau ar gyfer C o dan adran 81(6)(d) os yw wedi ei fodloni bod angen, er mwyn diogelu llesiant C—

(a) gwneud trefniadau o'r fath, a

(b) gwneud hynny ar frys.

83 Cynlluniau gofal a chymorth

(1) Pan fo plentyn yn dod yn un sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol, rhaid i unrhyw gynllun gofal a chymorth a lunnir o dan adran 54 mewn perthynas â'r plentyn hwnnw gael—

(a) ei adolygu, a

(b) ei gynnal o dan yr adran hon.

(2) Pan fo plentyn nad oes ganddo gynllun gofal a chymorth o dan adran 54 yn dod yn un sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol, rhaid i'r awdurdod lleol lunio a chynnal cynllun gofal a chymorth mewn perthynas â'r plentyn hwnnw.

(3) Rhaid i awdurdod lleol barhau i adolygu'n gyson y cynlluniau y mae'n eu cynnal o dan yr adran hon.

(4) Pan fo awdurdod lleol wedi ei fodloni bod amgylchiadau'r plentyn y mae cynllun yn ymwneud ag ef wedi newid mewn ffordd sy'n effeithio ar y cynllun, rhaid i'r awdurdod—

(a) gwneud unrhyw asesiadau y mae'n barnu eu bod yn briodol, a

(b) diwygio'r cynllun.

(5) Rhaid i reoliadau wneud darpariaeth ynghylch—

(a) sut y mae cynlluniau o dan yr adran hon i'w paratoi;

(b) pa bethau y mae'n rhaid i gynllun eu cynnwys;

(c) adolygu a diwygio cynlluniau.

(6) Rhaid i reoliadau o dan is-adran (5)(c) bennu, yn benodol—

(a) y personau a gaiff ofyn am adolygiad o gynllun (ar eu rhan hwy eu hunain neu ar ran person arall);

(b) o dan ba amgylchiadau—

(i) y caiff awdurdod lleol wrthod cydymffurfio â chais am adolygiad o gynllun, a

(ii) na chaiff awdurdod lleol wrthod gwneud hynny.

(7) Wrth lunio, adolygu neu ddiwygio cynllun o dan yr adran hon, rhaid i awdurdod lleol gynnwys y plentyn y mae'r cynllun yn ymwneud ag ef ac unrhyw berson sydd â chyfrifoldeb rhiant dros y plentyn.

(8) Caiff yr awdurdod lleol—

(a) llunio, adolygu neu ddiwygio cynllun o dan yr adran hon yr un pryd ag y mae ef neu gorff arall yn llunio, adolygu neu ddiwygio dogfen arall yn achos y plentyn o dan sylw, a

(b) cynnwys y ddogfen arall yn y cynllun.

(9) Caniateir i unrhyw ran o gynllun a gynhelir o dan yr adran hon sy'n bodloni'r gofynion a osodir gan neu o dan adran 31A o Ddeddf Plant 1989 gael ei thrin at ddibenion y Ddeddf honno fel cynllun a lunnir o dan adran 31A o'r Ddeddf honno.

84 Rheoliadau ynghylch cynlluniau gofal a chymorth

Caiff rheoliadau o dan adran 83, er enghraifft—

(a) ei gwneud yn ofynnol bod cynlluniau ar ffurf benodedig;

(b) ei gwneud yn ofynnol bod cynlluniau yn cynnwys pethau penodedig;

(c) gwneud darpariaeth ynghylch personau pellach y mae'n rhaid i awdurdod lleol eu cynnwys yn y broses o lunio, adolygu neu ddiwygio cynlluniau;

(d) ei gwneud yn ofynnol bod cynlluniau'n cael eu llunio, eu hadolygu neu eu diwygio gan bersonau penodedig;

(e) rhoi swyddogaethau i bersonau a bennir yn y rheoliadau mewn cysylltiad ag adolygu neu ddiwygio cynlluniau;

(f) pennu personau y mae'n rhaid darparu copïau ysgrifenedig o gynllun ar eu cyfer (gan gynnwys, mewn achosion penodedig, darparu copïau heb gydsyniad y person y mae'r cynllun yn ymwneud ag ef);

(g) pennu'r amgylchiadau pellach y mae'n rhaid adolygu'r cynlluniau odanynt.

85 Cyfraniadau tuag at gynhaliaeth plant sy'n derbyn gofal

Mae Atodlen 1 yn gwneud darpariaeth ynghylch cyfraniadau tuag at gynhaliaeth plant sy'n derbyn gofal gan awdurdodau lleol.

86 Cartrefi plant sy'n cael eu darparu, eu cyfarparu a'u cynnal gan Weinidogion Cymru

Pan fo awdurdod lleol yn lleoli plentyn y mae'n gofalu amdano mewn cartref plant y mae Gweinidogion Cymru yn ei ddarparu, ei gyfarparu ac yn ei gynnal o dan adran 82(5) o Ddeddf Plant 1989, rhaid iddo wneud hynny ar y telerau a ddyfernir o bryd i'w gilydd gan Weinidogion Cymru.